

Шершньова, О.В. «Круглий стіл» як один із механізмів прийняття рішень в системі регіонального державного управління туризмом [Текст] / О.В. Шершньова // Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. — Х. : Вид-во ХарРІДУ НАДУ «Магістр», 2008. — Вип. 1(20). — С. 140—146.

УДК 63.3:75.81

Шершньова Олена

“КРУГЛИЙ СТІЛ” ЯК ОДИН ІЗ МЕХАНІЗМІВ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТУРИЗМОМ

В статті здійснюється спроба розгляду методу “круглий стіл” як ефективного механізму прийняття управлінських рішень в системі регіонального управління туризмом. Особлива увага приділяється визначенню методичного забезпечення проведення круглих столів за участі представників органів державного управління, громадських та бізнесових організацій.

Ключові слова: метод “круглого столу”, туристична інфраструктура, державне управління, малі міста.

The article considers the method “Round Table” as the effective mechanism of decision making process in the system of regional state administration of tourism. Special attention is paid to the defining of methodical providing of “Round Tables” with participations of state administration, of non-governmental and business organisations.

Key words: method “Round Table”, tourism industry, state administration, small towns.

На сьогодні існує значна кількість методів прийняття рішень, розроблена не однією науковою школою управління. Однак ці методи, методики та процедури “decision-making process” в державному управлінні впроваджуються повільно. Основними причинами цього постає неприйняття нових розробок та консервативність мислення багатьох управлінців різних щаблів державної вертикалі. Тому, перед наукою державного управління постає питання розроблення нових та удосконалення існуючих моделей, підходів, принципів, методів, процедур та методик підготовки й прийняття управлінських рішень, спираючись на напрацювання науки управління, в першу чергу, з урахуванням надання процесу державного управління в Україні стратегічного характеру [1, с.71].

Питаннями розробки дієвих методів прийняття рішень в системі державного управління зацікавлена значна частина науковців (Бабінова О., Бакуменко В.Д., Пухкал О.Г. тощо). Однак питання методики проведення “круглого столу” не розглядається в наукових публікаціях на належному рівні, особливо її специфікації в сфері туристичної діяльності, безпосередньо зосередженій на співпраці тріади “Влада-Громада-Бізнес” (однак питання про участь громадськості у процесах державотворення розглядається такими науковцями, як: Кушнар'юв Є.П., Єфремов О.С., Барденюк В.І., Москаленко С.О., Кулініч О.В. тощо). Тому метою статті є опис особливостей методичного забезпечення проведення “круглого столу” та визначення його ефективності як методу прийняття управлінських рішень в сфері державного управління туризмом на регіональному рівні.

Безперечно, залучення громадськості до процесу прийняття рішень, до управління державними справами є однією із необхідних умов демократії. Лише за наявності тісної плідної співпраці влади з населенням можливо побудувати міцну демократію в країні. Більшість розвинених демократичних країн мають значний досвід щодо взаємодії органів публічної влади з громадськістю, використовують різноманітні технології та методики

організації цього процесу [2, с.217]. Так, до основних методів їх ефективної співпраці слід віднести відкрите обговорення.

Відкрите обговорення – це означає не просто розпочати розповідати та аналізувати певне питання, а й запустити його механізм, поставити завдання з усіх дискусійних пунктів. Виділяють кілька моделей обговорення: “круглий стіл”, “мозковий штурм” та “командна ділова гра”.

“Круглий стіл” – це традиційне ділове обговорення, яке при всій його демократичності має елементи організованості, ідеали угоди та конвенції. Саме поняття “круглий стіл” відразу включає в себе такі принципи:

- відсутність чітко визначених позицій, а є лише учасники обговорення спірного або дискусійного питання, яке виноситься на обговорення; позиції всіх учасників рівні: ніхто не має права бути вищим за інших. Поняття критика як конструктивна, так і деструктивна повинні бути повністю усунені, тому що кожен з учасників має беззаперечне право висловити свою точку зору в визначеного питання;

- мета “круглого столу” визначається в ідеях та думках відносно проблеми, яка обговорюється, або суперечливого положення;

- регламент “круглого столу” визначається для кращої організації процесу відкритого обговорення;

- протокол – це манера обговорення, яка визначає що можна і чого не можна здійснювати під час “круглого столу” [3, с.23-24].

Основними кроками для здійснення круглого столу первинні стати:

- визначення теми обговорення за 1,5-2 тижні до його початку та ознайомлення з нею потенційних учасників;

- попереднє моделювання ходу круглого столу, визначення так званих “підставних осіб” – людей, що готують короткі повідомлення або доповіді з питань, що винесені на обговорення;

- найоптимальнішою кількістю учасників відкритого обговорення є 6-20 осіб;

- тривалість круглого столу – 1,5-2 години (хронологія пов'язана із психологічними особливостями зосередження/ розсіювання уваги особистості);

- по закінченню круглого столу можливість фуршету або коктейлю.

Так, як приклад, 20 вересня 2007 року на базі Національного університету „Острозька академія” (м. Острог Рівненської області) було проведено круглий стіл „Стан та перспективи розвитку туризму в малих містах Рівненщини”, організаторами якого стали Управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації та кафедра документознавства та інформаційної діяльності факультету політико-інформаційного менеджменту Національного університету „Острозька академія”.

Метою проведення круглого столу було визначено: проаналізувати сучасний стан туристичної інфраструктури та окреслити основні шляхи розвитку цієї галузі в малих містах Рівненщини, відповідно до мети було визначено основні завдання: дати коротку характеристику стану туристичної діяльності в малих містах Рівненської області; здійснити експертне опитування стосовно визначення загального ступеня поінформованості представників малих міст Рівненщини про сучасний стан та перспективи розвитку туризму в своєму місті та в регіоні в цілому; розробити конкретні пропозиції органам державної влади щодо поліпшення стану розвитку туризму в малих містах регіону.

Основними методичними принципами діяльності учасників круглого столу постали:

- принцип єдності інтересів представників владних та бізнесових структур, громадських організацій – усвідомлення перспективності розвитку кожного з малих міст як допоки латентного туристично-рекреаційного центру (це твердження стосується переважної більшості провінційних малих монофункціональних міст Рівненщини), який володіє достатнім історико-культурним та природно-рекреаційним потенціалом;

- принцип комплексності – розгляд поняття “туристична діяльність” як цілого комплексу послуг: засобів розміщення (готелів, мотелів, кемпінгів, приватних садиб “зеленого туризму” тощо), послуг харчування (кафе, бари, ресторани, “колиби” тощо), комунікаційних (транспортних, телекомунікаційних тощо) та культури гостинності;

- принцип узгодженості інтересів – прийняття рішень зводиться до дискусійного обговорення та прийняття рішень, які будуть задовольняти переважну більшість учасників круглого столу як представників органів державної влади, так і бізнесових та громадських організацій;

- принцип варіантності, який передбачає можливість вирішення управлінських завдань різними методами та способами, що залежать від ситуаційного фактора.

Учасниками круглого столу було обрано представників органів державної влади, бізнесових та громадських організацій з: м. Березне, смт Володимирець, смт Гоща, смт Демидівка, м. Дубно, м. Здолбунів, м. Костопіль, м. Кузнецовськ, смт Млинів, м. Острог, м. Радивилів, смт Рокитне, м. Сарни – малих міст Рівненщини та обласного центру. Адже на сьогодні широко визначається необхідність досягнення „оптимального балансу у співпраці” між різними громадськими організаціями та владними структурами [4, с.87].

Відповідно до напрацювань круглого столу „Стан та перспективи розвитку туризму в малих містах Рівненщини” передбачалось отримання пропозицій щодо поліпшення стану розвитку туризму в малих містах регіону, які б ґрунтувались на співпраці органів державної влади, представників бізнесових та громадських структур малих міст.

Усвідомлюючи нагальні проблеми та перспективи розвитку туристичної діяльності учасники круглого столу „Стан та перспективи розвитку туризму в малих містах Рівненщини” визначили, що першим пріоритетним напрямком роботи щодо становлення туризму в регіоні повинна стати *розробка, затвердження та постійний контроль за*

впровадженням Стратегії сталого розвитку туризму та курортів регіону, а також спеціальної Стратегії розвитку туризму в малих містах Рівненщини, що переставляють собою систему цілей і пріоритетів місцевої соціально-економічної політики, а також найважливіших напрямків і засобів реалізації зазначених цілей [5, с.96]. Кожен з цих офіційних документів повинен мати специфічне інформаційне наповнення: SWOT-аналіз соціально-економічної ситуації в місті, на основі якого здійснюється стратегічний вибір міста – стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку (у більшості випадків для Рівненської області – це туристично-рекреаційна діяльність, розвиток транспортної інфраструктури та сфери послуг), а також ресурсне забезпечення, необхідне для реалізації цих пріоритетів та механізми їх використання.

Наступним напрямком діяльності органів державної влади, необхідним на сучасному етапі, експерти визначили *удосконалення Регіональної програми розвитку туризму до 2010 року та доповнення її заходами щодо святкування Року туризму та курортів на регіональному рівні. На виконання Указу Президента України від 21 лютого 2007 року № 136/2007 „Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні” [6], з метою створення сприятливих умов для розвитку галузі туризму та діяльності курортів, стимулювання в'їзного та внутрішнього туризму, розбудови туристичної інфраструктури було підготоване відповідне розпорядженням Голови Рівненської обласної державної адміністрації № 123 від 26 березня 2007 року [7]. За цим розпорядженням було визначено розробити районним державним адміністраціям та виконавчим комітетам рад міст обласного значення районні (міські) заходи щодо святкування Року туризму та курортів на рівні адміністративних одиниць.*

Тому, наступним напрямком діяльності по налагодженню туристичної діяльності в регіоні учасниками круглого столу було визначено *створення сприятливого інвестиційного клімату на Рівненщині для розвитку сфери туризму і діяльності курортів. На сьогодні багато дослідників визначають,*

що пріоритетними напрямками інвестування є розвиток виробничої та соціальної інфраструктури, туризму, а також реалізація проектів і програм, спрямованих на розв'язання загальнодержавних, міжрегіональних і регіонально-галузевих проблем [8, с. 20]. З метою поживлення діяльності інвесторів доцільно *сприяти та заохочувати створення громадськими організаціями проектів, які спрямовані на розвиток туристичної інфраструктури малих міст Рівненщини.*

А для здійснення найважливіших програм і проектів, спрямованих на розвиток малих міст, можуть залучатись також і іноземні інвестиції. Позитивними сторонами залучення іноземного капіталу в рекреаційно-туристичну сферу України доцільно назвати:

- стимулювання розвитку інфраструктури, адже внесок туристично-рекреаційного комплексу у формування сталого суспільства визначається його функціями: 1) методико-біологічною (оздоровлення, відновлення фізичних сил людей); 2) соціально-культурною (вплив на зайнятість, відродження народних промислів, традицій, пізнання); 3) економічною (вплив ВВП, платіжний баланс, розвиток господарської структури, залучення валютних коштів); 4) політичною (утвердження держави, її інтеграція до світового співтовариства тощо) [9, с.225];

- збільшення рівня комплексного використання лікувальних ресурсів та впровадження сучасних технологій рекреації;

- накопичення закордонного організаційного і управлінського досвіду;

- підвищення: адаптації суб'єктів господарювання до умов конкурентного середовища (формування цілісної виробничо-технологічної підсистеми сприятиме забезпеченню інноваційної сфери всіма видами посередницьких послуг та інтеграції відповідних блоків інфраструктури, зокрема: трансферу технологій від власника наукової розробки до споживача; забезпечення захисту прав інтелектуальної власності); конкурентноздатності вітчизняних курортів; рівня кваліфікації працівників; якості робіт і послуг; проведення експертизи інноваційних, науково-технічних проектів;

- ріст бюджетних доходів і зменшення бюджетних навантажень. Субсидії і бюджетні кредити, інвестиційні і податкові преференції можуть надаватися тим, хто вироблятиме нові види товарів, що вимагають новітніх технологій, орієнтованих на збут за межами міста і, тим самим, створюють додаткові доходи для міста; зниження залежності від імпорту та покращення платіжного балансу [10, с.75].

Одним із важливих рішень учасників круглого столу стало *запровадження дієвих механізмів стимулювання для будівництва нових та реконструкції наявних об'єктів туристичної та курортної інфраструктури Рівненської області*, зокрема розвиток української транспортної інфраструктури. Для Рівненщини особливо актуальним є усвідомлення пріоритетності розвитку області як “туристичної території”, транзитного коридору, особливо для спортивних вболівальників футбольного чемпіонату “Євро-2012”.

Питання розвитку туристичної інфраструктури безпосередньо пов'язане з розвитком і *створенням розвиненої мережі інформування потенційних туристів* через засоби масової інформації, засоби мережу Internet (розробка постійно оновлюваних web-сайтів та web-сторінок малих міст Рівненщини, які б містили інформацію довідкового та позиційного характеру). А також доцільним є *створення наскрізної інформаційної бази даних області*, яка б містила інформацію аналітичного та довідкового характеру про історико-культурний, рекреаційний, інвестиційний тощо потенціал регіону. Адже для подальшого успішного розвитку туристично-рекреаційної сфери в Україні необхідно, перш за все, забезпечити її раціональне планування і дієве управління. Наявний потенціал розвитку туризму в умовах кожного регіону необхідно використовувати творчо та системно, що створить наступні переваги: інвестиційні надходження і додаткові прибутки, нові робочі місця; модернізація туристичної інфраструктури, зв'язку, транспортного сполучення, комунальних об'єктів і служб; впровадження інновацій і нових технологій; розв'язання проблем

навколишнього середовища і збереження історико-культурної спадщини [11, с.263-265].

Розробка і реалізація запропонованих кроків для підвищення туристичного іміджу Рівненщини сприятиме удосконаленню господарського (соціально-економічного) комплексу регіону; формуванню і розвитку інфраструктури туризму, освіти і підприємництва відповідно до вимог сучасного глобалізованого європейського інформаційного простору; розширенню асортименту та значному підвищенню попиту на туристсько-екскурсійні послуги; створенню нових робочих місць і підвищенню рівня зайнятості місцевого населення; збереженню історико-культурної спадщини та природно-заповідного фонду; забезпеченню додаткових надходжень у місцеві, обласний і державний бюджети.

Відповідно ефективність методу “круглого столу” – це досягнення цілі (прийняття пропозицій або конкретних рішень) з мінімальною затратною ресурсів і управлінської енергії в як найкоротший період. Отже, доцільно визначити, що використання методу “круглий стіл” для прийняття рішень в системі управління туризмом, особливо на регіональному рівні, де відбувається особливо тісна співпраця населення – територіальної громади бізнесових організацій з органами державної влади, є особливо доцільним та порівняно ефективним. Рішення, які приймаються під час круглих столів зазвичай мають рекомендаційний характер і не вимагають контролю за їх виконанням, однак більшість пропозицій приймаються до уваги представниками державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування під час здійснення практичних кроків або ж розробки планів та програм подальшої діяльності.

Подальше опрацювання методики проведення круглих столів за участі тріади “Влада-Громада-Бізнес” є перспективним та таким, що потребує подальшої деталізації та удосконалення. Адже в кінцевому результаті ефективність державного управління в демократичному суспільстві безпосередньо пов’язана з підвищенням якості життя кожної конкретної

людини. Саме такий прямий та опосередкований результат є головним критерієм соціальної ефективності будь-яких управлінських рішень та відповідних дій.

Література:

1. Бакуменко В.Д. Проблема вдосконалення прийняття управлінських рішень у контексті розвитку процесу державного управління в Україні// Актуальні проблеми державного управління: Збірник наук. праць УАДУ при Президенті України (Львів. філіал). – Львів, 2001. – Вип. 5. – С.66-72.

2. Бабінова О. Методи залучення громадськості до прийняття управлінських рішень: зарубіжний досвід// Ефективність державного управління: Збірник наук. праць ЛРІДУ НАДУ. – Львів, 2004/2005. – Вип. 6/7. – С.217-224.

3. Осовська Г.В. Комунікації в менеджменті: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 216 с.

4. Москаленко С.О. Управління взаємодією з громадськими організаціями як суб'єктами соціальної політики// Демократичні стандарти професійного навчання та діяльності публічних службовців: теорія та практика: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (22 березня 2007 року): У 2 ч. – Львів, 2007. – Ч.2. – С.87-91.

5. Амітан В. Формування концепції розвитку міст (теоретичний аспект)// Регіональна економіка. – 2002. – № 4 (26). – С.90-98.

6. Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні: Указ Президента України № 136/2007, 21 лютого 2007 року// <http://www.president.gov.ua/documents/5780.html>.

7. Про обласні заходи щодо підготовки та проведення в 2008 році Року туризму та курортів в Україні: Розпорядження Голови Рівненської облдержадміністрації № 123, 26 березня 2007 року// <http://www.rv.gov.ua/sitenew/main/ua/catalog/item/395.htm>.

8. Стеба В. До питання реалізації положень Закону України “Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст”// Україна: аспекти праці: Наук.-екон. та суп.-політ. журнал. – 2006. – № 7. – С.18-25.

9. Охріменко А. Особливості функціонування рекреаційного комплексу в умовах сталого розвитку// Регіональна економіка. – 2002. – № 2 (24). – С.224-228.

10.Петрович Й., Гарван В. Управління інвестиційною діяльністю в рекреаційно-туристичній сфері// Регіональна економіка. – 2004. – № 1 (31). – С.70-76.

11.Судова-Хом'юк Н. Управління інвестиційними процесами в туристично-рекреаційному комплексі України// Регіональна економіка. – 2002. – № 3 (25). – С.260-265.